

La col·lecció Guerra

Un llegat històric que té els seus orígens en el mar

Quan es fa la llum a la sala de les àmfores, els focus zenitals il·luminen les sinuositats de la història. El visitant, en veure-les, s'adona que el viatge a través del temps està assegurat, però no és fins el moment en què una mà aixeca els estors dels finestrals quan pren consciència dels veritables protagonistes. La mar Mediterrània, flanquejada per l'arc perfecte de badia de Roses, s'obre com un ventall de meravelles sigui quin sigui l'estat del seu ànim. Aquest gran bassal i la terra que l'envolta, per bé i per mal, no serien el mateix sense l'empremta de l'home, i és aquí, en aquest punt, on el seu testimoni ordeix la història.

AGNÈS VALENTÍ I POU > TEXT

ARXIU FAMÍLIA GUERRA > FOTOS

Hi ha d'haver, però, qui se senti atret per aquesta crida, qui es faci hereu de la preservació del que es veu i del que queda colgat sota la terra i l'aigua o sota el mantell de la ignorància. Hi ha d'haver qui tingui el coneixement i la sensibilitat per conservar-lo. Avui, per sort, qui s'encarrega d'aquesta tasca àrdua i minuciosa són les institucions. Ahir i abans-d'ahir eren molt pocs els que, per passió i per consciència col·lectiva, dedicaven temps i esforç a conservar el llegat dels avantpassats. I és aquesta passió, sobretot, el denominador comú que sobrevola el caràcter de la família Guerra i d'aquesta mà que enlaira els estors i deixa entrar la llum a doll damunt del llegat del temps.

La llavor d'origen de la col·lecció d'aquesta nissaga va ser plantada per Narcís Guerra i Ballesta (1883-1967), fill d'un boter de Roses que de ben petit estanyava bótes i bocois arran de mar davant la casa familiar. El seu caràcter

emprenedor i el contacte comercial amb l'empresari cadaquesenc Onofre Pont van fer que l'expansió del seu negoci anés a l'alça i s'ampliés amb la compravenda de vins i olis, així com la de sofres i sulfats per al tractament de les vinyes. També va introduir la primera premsa hidràulica a la zona, molt més eficaç que les premses mecàniques, que requerien la força humana. Un altre fet notori en la

>> *Col·lecció de gibrells i plats de ceràmica catalana i valenciana (s. XVII i XVIII) i col·lecció de gravats de la vila de Roses (s. XVII, XVIII i XIX).*

La llavor d'origen de la col·lecció d'aquesta nissaga va ser plantada per Narcís Guerra i Ballesta, fill d'un boter de Roses que de ben petit estanyava bótes i bocois arran de mar

vida de Narcís Guerra va ser contribuir al sanejament de la xarxa d'aigües de Roses quan va ser alcalde d'aquesta vila. Amb aquest avenç es va posar límit al degoteig de morts a causa de les febres tifoïdals, que havien colpit reiteradament aquesta família, així com molta gent del poble.

Una família d'emprenedors

Si la passió per la història defineix el caràcter d'aquesta família rosinca, podem afirmar també que l'emprenedoria és el motor que la mou, des dels inicis fins als nostres dies. Si dels primers Guerra que tenim notícia sabem que eren artesans boters i més tard vinyataires i comerciants, podem afirmar que les generacions següents van anar ampliant el negoci fins assolir tota la cadena empresarial, de la terra a la taula. L'antiga firma Bodegas Guerra, que regentava Narcís Guerra i Ballesta a principis del segle xx i posteriorment Esteve Guerra i Marès, va passar a ser Carbònica Costa Brava, amb Salvador Guerra i Salamó al capdavant.

La diversificació empresarial és un altre tret que els caracteritza. Paral·lelament a la producció, comerç i distribució en l'àmbit de la indústria alimentària també es van adaptar als canvis socioeconòmics del país invertint en empreses relacionades amb el turisme, com les agències de canvi, l'hostaleria i la immobiliària, fins a dia d'avui, en què les darreres generacions emprenen vols encara més diversos. En són bona mostra les plantes de producció d'energia fotovoltaica instal·lades en diferents punts de les nostres comarques. Dins d'aquest sector, Pere Guerra i Serra, fill de Salvador Guerra, n'és un notable activista com a representant per a Catalunya de l'ANPIER (Asociación Nacional de Productores de Energía Fotovoltaica) i membre de l'EREF (European Renewable Energies Federation). I en un altre vessant, un projecte engrescador fa temps que va prenent forma, la FoodLinker Company SL, empresa creada per Esteve i Pere Guerra i Serra que es dedica a la recerca de solucions integrals per a la indústria alimentària i aplicacions de mòbil que faciliten informació dels al·lèrgens alimentaris al consumidor.

Una altra de les fites de la família, en un futur no gaire llunyà, és la creació d'una fundació que preservarà i donarà a conèixer al públic la col·lecció d'art i numismàtica que va ampliant i conservant Salvador Guerra i Salamó. Fins avui, i mentre no es faci realitat aquest somni, ell mateix l'explica i acompanya, amb visites concertades, les persones interessades a fer aquest passeig per la història.

>> *Salvador Guerra i Salamó i Margarita Serra i Suquet, amb els seus fills Esteve i Pere.*

>> *Eines i estris d'ofici de boter i vinater.*

Troballes submarines

Fou, però, el seu segon i únic fill supervivent, Esteve Guerra i Marès (1911-1988), el que, a més de continuar amb èxit l'embranchada de l'empresa familiar, va iniciar de ben jove la tasca de recerca i conservació de tot allò que per a ell era objecte de curiositat i estudi històric. Eren temps en què a les platges de Roses arribaven, empeses pel llevat, ceràmiques d'origen incert. Popularment la gent les anomenava «càntirs de moro», i hi havia qui fins i tot les recollia per plantar-hi geranis i les feia lluir a l'ampit de la finestra. Els pescadors parlaven dels «ganxos», esculls submarins on sovint quedaven encallades les xarxes i d'on molt probablement provenien aquelles peces amb què la mainada jugava a la sorra fent-les rodolar. La devoció per la història d'aquell mar ple de misteris que tornava en terra penyores de vells naufragis i batalles antigues portà Esteve Guerra a començar la seva primera col·lecció d'àmfores, algunes de les quals estan exposades avui al Museu de la Ciutadella de Roses. El gruix més significatiu —àmfores de procedència fenícia, grega, romana i ibèrica— juntament amb peces de vaixel·la romana, llànties d'oli, corallers de plom i pedra, cassoles de pipa i llumeneres de barca, s'exposa a la sala principal de la col·lecció familiar.

L'any 1960, en un article publicat al número 11 de la *Revista de Girona*, «La arqueologia submarina en el Golfo de Rosas», Esteve Guerra i Marès deixa ben palesa la importància històrica de

>> *Sala de les Àmfores
(fenícies, gregues, romanes
i ibèriques).*

les troballes tot fent un recorregut per la història des de l'arribada de fenicis i grecs fins a la Guerra del Francès. Durant tota la seva vida va mantenir una tenaç i aferrissada lluita per conservar el patrimoni de Roses col·laborant amb reconeguts arqueòlegs i promovent la preservació dels jaciments de la vila, molt especialment el de la Ciutadella de Roses, declarada Monument Nacional l'any 1961, un clar exemple del pas de la història en un sol recinte.

Qui va recollir el relleu del pare i la passió per la història va ser, altra vegada, el seu segon fill, Salvador Guerra i Salamó, qui no solament va ampliar la col·lecció d'àmfores, sinó que va recollir un altre llegat importantíssim, testimoni del pas de les civilitzacions mediterrànies per aquesta costa: la col·lecció particular de monedes antigues, entre les quals es troba una peça numismàtica de bellesa única, la dracma de Rhode. A les dracmes s'hi afegeixen monedes visigòtiques i, fent un salt en el temps, una extensa i interessant col·lecció de paper moneda emès pels ajuntaments catalans durant la Guerra Civil, que va iniciar Esteve Guerra i segueix amb constant ampliació el seu fill Salvador.

Seguint el fil d'aquest territori i d'aquest mar, deixem la sala de les àmfores per endinsar-nos a la sala

contigua, on més de quaranta gravats antics de la vila de Roses dels segles XVII, XVIII i XIX ens donen una idea de la importància naval i estratègica del seu port i les seves fortificacions. Aquí mateix, la campana daurada del navili *Triunfante*, enfonsat a la badia de Roses el 1795, una estela funerària molt probablement visigòtica tallada en pedra de pissarra, així com una finíssima espasa mameluca trobada a la paret de pedra seca d'un olivar propietat de la família, ens donen la perspectiva del cos i l'amplària de la col·lecció.

Les gestes, les colonitzacions i les grans batalles no serien res sense la vida quotidiana i el treball artesanal de l'home senzill. És per això que en una tercera sala s'exposa una mostra d'eines i estris d'ofici al detall: les eines de boter —que ens remunten a l'origen de la nissaga—, de pagès, de fuster, de *remendador* de xarxes i parament domèstic divers són la prova viva dels dos

darrers segles del nostre temps. I per fer-la encara més evident i més gràfica, hi ha un arxiu visual interesantíssim de fotografies i postals antigues de la vila de Roses i el seu entorn.

Per si fos poca la varietat i l'heterogeneïtat d'aquesta col·lecció, encara unes sales més mostren la vessant més genuïna del col·leccionisme, ara ja al marge de la història local. Potser el gust per les formes arrodonides de les àmfores i el tacte suau de la ceràmica en siguin a l'origen; potser la bellesa cromàtica o, altra vegada, l'ús quotidià a l'època corresponent, el cas és que a les noves generacions de la família Guerra els segueix seduint la ceràmica i la porcellana. Tres reculls més completen la col·lecció: una delicada exposició de plats de ceràmica catalana dels segles XVII i XVIII i una extensa mostra de gerres de porcellana anglesa de *lustreware* datada entre 1800 i 1900.

El recorregut de la visita no és circular, però l'itinerari brinda al visitant l'ocasió de descaminar-lo fins al punt de partida. Llavors hom s'adona de l'oportunitat magnífica del viatge i del preuat valor de servir l'heretatge de la història que va quedant arrapat com el pòsit al fons de les bótes que el besavi estanyava arran de mar.

Agnès Valentí i Pou és escriptora.

Algunes de les àmfores de la col·lecció que va iniciar Esteve Guerra avui estan exposades al Museu de la Ciutadella de Roses